

פענוח הערות ומראי-מקומות

בס"ד. לקוטי שיחות חלק ט"ז פרשת יתרו שיחה א'

יתרו יט, ב. ויסענו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחננו במדבר ויחן-שם ישראל נגד ה'הר:

רש"י. פאיש אַחד בַּלב אַחד, אַבְל שְׁאָר כָּל הַחַנִּיּוֹת בְּתַרְעוּמוֹת וּבְמַחְלָקָת:

מרפידיים ויבאו מדבר סיני' [שם יט ב]. ומנין שהשוו כלם ונעשו אגדה אחת שנאמר ויחננו שם ישראל אין כתיב כאן אלא 'ויחן שם ישראל נגד ה'הר' אמר הקדוש ברוך הוא התורה כלה שלום ולמי אני נותנה לאמה שהיא אוחת בשלום הדא הוא דכתיב וכל נתיבתיה שלום' תנחומא (באבער) פרשתנו ט. (ט)בחדש השלישי (יט א). זה שאמר הכתוב (משלי ב ז) יצפן לישרים תושיה מגן להלכי תם.... רבי יונתן בשם רבי יוסי הגלילי אומר תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קפל הקדוש ברוך הוא לתן התורה לדור המדבר. ולמה נתנה תורה לדור המדבר שהיו ישרים שכיון שיצאו ממצרים אחר שלשה חדשים נתן להם את התורה שנאמר בחדש השלישי. הוי יצפן לישרים תושיה. יל"ש פרשתנו רמז רעג דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום (משלי ג יז) בקש הקב"ה ליתן תורה לישראל בשעה שיצאו ממצרים והיו חלוקים אלו על אלו והיו אומרים בכל שעה נתנה ראש ונשובה מצרימה מה כתיב (שמות יג כ) ויסעו מסכות ויחננו באתם היו נוסעין במריבה וחונן במריבה כשבאו לסיני הושוו כולם אגודה אחת ויחננו שם ישראל אין כתיב כאן אלא (יח, ב) ויחן שם ישראל נעשו הומוניא אחת אמר הקב"ה התורה כולה שלום ולמי אני נותנה לאומה שהיא אוהבת שלום הוי כל נתיבותיה שלום.)

5) משא"כ במכילתא שממשיך ודריש תיבת "שם" לדרשא אחרינא: שם, מגיד שאמר להם כו'. שם ישראל נגד ה'הר. שאמר להם זמן הרבה אתם עושים שם וכן מצינו שהיו שנים עשר חדש פחות עשרה ימים: וכ"ה ביל"ש פרשתנו עה"פ (רמז ערה בסופו שם, מגיד שאמר להם זמן הרבה אתם עושין שם וכן מצינו שהיו שנים עשר חדש פחות עשרה ימים נגד ה'הר למזרחו של הר כל מקום שאת מוצא נגד פנים למזרח). ועד"ז במדרש לקח טוב שם. מלמד שאמר להם זמן הרבה אתם חונים שם וכן היה שנאמר ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש נעלה הענן וגו' ויסעו בני ישראל (במדבר י יא-יב) הרי שנים עשר חודש פחות עשרה ימים חנו שם שהם שנ"ד פחות י' טול

(1) פרשתנו יט, ב. ויחן שם ישראל: כאיש אחד בלב אחד אבל שאר כל החניות בתרעומות ובמחלוקת

(2) בדפוס א' וב' וכמה כת"י רש"י: אבל כל שאר החניות בתרעומות ובמחלוק'.

(3) כמ"ש בדבק טוב, ויחן שם ישראל ק"ל ויחננו מיבעי למימר דקדוקי רש"י (באר רחובות) ויחן ישראל כאיש אחד בלב אחד. דאם לא כן ויחננו מיבעי ליה בלשון רבים אלא ודאי להורות שהיו כולם כאיש אחד דהיינו בלב אחד, ועוד.

(4) עה"פ. ויחן שם ישראל. כל מקום שהוא אומר ויסעו ויחננו נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת אבל כאן השוו לב אחד לכך נאמר ויחן: ועד"ז בפדר"א פמ"א. רבי אליעזר אומר מיום שיצאו ישראל ממצרים היו נוסעים וחונים במחלקת [נ"א בחלקות] שנאמר [שמות יט ב] ויסעו ויחננו עד שבאו כלם להר סיני וחנו כנגד ה'הר שנאמר [שם] ויחן שם ישראל נגד ה'הר. ויק"ר פ"ט, ט חזקיה אמר גדול שלום שבכל מסעות כתוב ויסעו...ויחננו (במדבר לג) נוסעים במחלקת וחונים במחלקת כון שבאו לפני הר סיני נעשו כלם חניה אחת ויחננו שם בני ישראל לא כתוב כאן אלא ויחן שם ישראל (שמות יט ב) אמר הקב"ה הרי שעה שאני נותן תורה לבני (פתיחתא דאיכ"ר כ. כ) כן כשיצאו ישראל ממצרים היו נוסעים במחלקת וחונים במחלקת ויסעו ויחננו וכיון שבאו להר סיני נעשו כלם הומוניא. ויחננו אין כתיב כאן אלא [שמות יט ב] ויחן שם ישראל באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא הרי השעה שאתן תורה לבני. פסיקתא דר"כ פי"ב. בחדש השלישי. זהו שאמר הכתוב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום [משלי ג יז]. 'דרכיה דרכי נעם' בקש הקדוש ברוך הוא לתן תורתו לישראל בשעה שיצאו ישראל ממצרים והיו חלוקין אלו על אלו והיו אומרים בכל שעה 'נתנה ראש ונשובה מצרימה' [במדבר יד ד]. מה כתיב 'ויסעו מסכת ויחננו באתם' [שמות יג כ], היו נוסעים במריבה וחונים במריבה לא עשה כן אלא כשבאו לרפידיים השוו כלם ונעשו אגדה אחת שנאמר 'ויסעו

(* בפסיקתא (נ.י. תשכ"ב): אלא כשבאו לרפידים הושו כו' אחת (וכ"ה בתנחומא שם) שנ' ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני. ומנין שהושו כולם ונעשו אגודה אחת שנ' ויחנו שם ישראל אין כתיב כאן אלא ויחן כו'. ובפסיקתא הוצאת באבער: אלא כשבאו מרפידים הושו כו' אחת ויחנו שם אין כתיב כאן אלא ויחן שם ישראל (וראה שינויי נוסחאות בהוצאת נ.י. שם).

15) ובתיב"ע כאן: בלב מייחד. ונטלו מרפידים ואתו למדברא דסיני ושרו במדברא ושרא תמן ישראל בלב מייחד כל קביל טוורא:

16) ועד"ז בשאר מדרשים הנ"ל.

17) כ"ה בדפוס מכילתא שלפנינו ובי"ש שם. ובמכילתא שעם פי' המלבי"ם "לכך נאמר ויחן".

18) בשלח יד, יו"ד. ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'.

19) ראה מדרש שכל טוב שם: דרך המקרא לקרות הגוי לשון יחיד כדכתיב (בשלח יד, כג) ויאמר מצרים אנוסה, ישראל נושע בה' (ישעי' מה, יז), וכל דומיהן, אלא רבותינו אמרו נוסעים אין כתיב כאן אלא נוסע כו'. וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם. דרך המקרא לקראות הגוי לשון יחיד כדכתיב ויאמר מצרים אנוסה (שמות י"ד כג) ישראל נושע בה' (ישעי' מה יז) וכל דומיהן אלא רבותינו אמרו נוסעים אין כתיב כאן אלא נוסע מלמד שנעשו כולן תורמיות תורמיות כאיש אחד מכאן למדה מלכות להיותה מנהגת תורמיות תורמיות. וראה חזקוני בשלח שם. והנה מצרים נוסע אחריהם. הכתוב קורא אותם בלשון יחידי כמו ויבא עד חברון וכן האורב קם מהרה ממקומו והם היו חמשת אלפים. דקדוקי רש"י (מירא דכ"א) שם. נוסע אחריהם בלב אחד כאיש אחד ד"א ראו שרו של מצרים וכו' כבר הודעתין בכל מקום דכתיב מצרים ואי אפשר לפרשו על המדינה צריכין אנו לפרשו או על האומה כולה שנקראת מצרים או על המלך שגם הוא נקרא ע"ש המדינה ותדע שכל מקום שנכתב מצרים אצל לשון הרבים כגון וירדפו מצרים וידעו מצרים הוא מוסב על האומה וכל מקום שנכתב אצל לשון יחיד כגון ויאמר מצרים לב מצרים הוא מוסב בודאי על המלך מצרים ובפסוק זה נאמר ופרעה הקריב נמצא שנזכר המלך בפסוק זה א"כ מעתה אין לפרש והנה מצרים נוסע אחריהם על המלך ששפיר נופל בו לשון יחיד קשה לא לכתוב מצרים כלל רק ויראו והנה נוסע אחריהם וממילא ידעין שבמלך הכתוב מדבר שהרי נזכר מקודם זה תכף ואם נאמר שמצרים דכאן מוסב על האומה היה ראוי לכתוב נוסעים בלשון רבים לזה מתרץ רש"י דלעולם מצרים דכאן מוסב על האומה והא דכתיב נוסע בלשון יחיד לפי שהיו כולם בלב אחד כמו שמצינו ויחן ישראל נגד ההר שהוא ג"כ לשון יחיד רק

וקדשתם היום ומחר ויום חנייתם ויום נסיעתם נשאר ש"מ. ומדרש שכל טוב. ויחן שם ישראל. מה ת"ל והלא כבר נאמר ויחנו במדבר אלא כל מקום שנאמר ויסעו ויחנו נוסעין במחלוקת אכל כאן כתיב ויחנו וכתוב ויחן תחלה ויחנו במחלוקת ולבסוף ויחן הושו כולם לב אחד, ומה ת"ל שם אלא מלמד שאמר להם זמן הרבה אתם עושים שם וכן היה שנאמר ויהי בשנה השנית [בחדש השני] בעשרים בחודש נעלה הענן וגו' (במדבר י' יא) וכתוב ויסעו בני ישראל וגו' (שם יב) דהיינו שנים עשר חודש חסר עשרה ימים: אבל ראה זית רענן ליל"ש שם. ולהעיר מפ' מהרז"ו לויק"ר שם. ויחנו שם בני ישראל אין כתיב כאן. אצל ויסעו ויחנו כתיב בני ישראל ואצל ויחן ויחן כתיב לשון יחיד כאלו היו כולם איש אחד ומסיים במכילתא פסוק זה שאמר להם ימים הרבה אתם עושים כאן בזה גלה לנו המכילתא טעם המחלוקת על שהיה מטריח עליהם ללכת יומם ולילה ולא היו חונים במקום אחד זמן רב ע"כ היו מתרעמים תמיד על משה אך כאשר אמר להם שיעשו שם זמן רב היינו שהיו שם שנה פחות עשרה ימים אצל הר סיני והחיה את רוחם בבשורה זו ועשו תשובה ושלום וזכו לקבלת התורה.

6) להעיר שליתא בדפוס שני ובכמה כתי"ר רש"י.

7) ול' יחיד נאמר לא רק כאשר נאמר לשון "העם" שמדגיש שהם מציאות אחת, כ"א גם כאשר נאמר "ישראל", כבפרשתנו (ראה בשלח יד, ל-לא: וירא ישראל ל ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים: לא וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו) ובכ"מ. וראה לקמן בפנים.

8) כ, טו. וכל העם ראים את הקולת ואת הפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק.

9) יד, לא.

10) אבל יתרה בפרשתנו, דשם הלשון יחיד הוא בענין אחר (וירא) מהתניבות שנאמרו בל' רבים (וינועו ויעמדו. ויראו, ויאמינו). משא"כ בפרשתנו דשניהם בענין אחד (ויחנו, ויחן).

11) אבל י"ל שמקורו ממדרשים הנ"ל הערה 4. וראה לקמן בפנים.

12) כ"ה במכילתא מהדורת האראוויטץ.

13) נוסף על שינוי הנ"ל ס"א דבמכילתא (וכן במדרשים הנ"ל) מדייק לשון א' "ויחנו" דבכ"מ, ב) מדייק גם ל' "ויסעו". וראה לקמן הערה 42.

14) וביק"ר שם: נעשו כולם חני' אחת. ובאיכ"ר: נעשו כולם הומוניא. ובפדר"כ ותנחומא: הושו כולם ונעשו אגודה אחת*. ובי"ש: כשבאו לסיני הושו כולם אגודה אחת.. נעשו הומוניא אחת.

שע"ז יקשה למה להכתוב להודיענו בהם כלל שהיו בלב א' לזה מפרש רש"י ד"א מצרים מוסב על המלאך:

20) ראה גם שם אפרים (להרא"ז מרגליות) לפרש"י כאן. (יט, ב) ויחן שם ישראל. כאיש אחד בלב אחד: ובפרשת בשלח "והנה מצרים נוסע אחריהם" כתב רש"י בלב אחד כאיש אחד ויובן עפ"י מ"ש במקום אחר "ויחן ישראל נגד ההר" שהוא על דרך שאמרו צדיקים נדמה להם כהר והם חנו נגדו שנעקר יצה"ר מלבם, ואמרינן בכל לבבך בשני יצרך כו', ולכן כתב רש"י כאיש אחד בלב אחד לרמז על זה שסר מהם לב האבן ולא נשאר להם רק לב אחד לבד, משא"כ בפרשת בשלח לא שייך זה לכך תפס רש"י הלשון להיפוך בלב אחד כאיש אחד כלומר שכולם הסכימו והיו בעצה אחת כאלו לא היו רק איש אחד. ויותר נראה מ"ש שם כאיש אחד והוא ללא צורך מאחר שכבר אמר בלב אחד הכוונה כמ"ש במכילתא נוסעים אין כתיב כאן אלא נוסע מגיד שנעשו כולם תורמיות תורמיות כאיש אחד מכאן למדים מלכיות להיות מנהיגות תורמיות תורמיות עכ"ל, ור"ל תור לשון שורה שנעשו כולם שורות שורות סמוכים ותכופים זה לזה כאיש אחד, ובמוסף הערוך ערך "טורמיות" כתב כי הוא בלשון רומי כת של פרשים ע"ש:

21) וראה לקמן הערה 42

22) ראה סנהדרין לח, א.

23) ראה תניא בהקדמה. בוודאי אינן שוין לכל נפש כי אין כל השכלים והדעות שוות ואין שכל אדם זה מתפעל ומתעורר ממה שמתפעל שכל חברו וכמו שארז"ל גבי ברכת חכם הרזים על ששים ריבוא מישראל שאין דיעותיהם דומות זו לזו וכו'.

24) ולהעיר משינוי הלשון: בפרשתנו יט, ח: ויענו כל העם יחדיו. ח ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה וישב משה את דברי העם אל ה': ובמשפטים כד, ג: ויען כל העם קול אחד. ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה: ובראב"ע שם: כאילו הוא איש אחד. וראה ראב"ע פרשתנו שם, יחדו. היא מלה יחידה במקרא בדקדוק. בעבור תוספת הוי"ו ויפת אמר כאדם יחיד לבדו לא יהי' משנה שם. והזכיר וישב. ואין צורך להזכיר ויעל. כי הכתוב אחז דרך קצרה: ובלך יג, ו. "ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו: ראב"ע ו יחדיו. לשון שנים ורבים ויענו כל העם יחדו והיא מלה זרה ואין פירושו כמו יחד רק כמו יחיד: ואכ"מ.

25) דהרי ויעמדו" אין פירושו רק עמידה בפועל שבזה משתווים כולם (כבפרשתנו שם, יח) כ"א היו נרתעין לאחוריהם כו" (פרש"י שם), שענינו יראה וחרדה, שהי' בכ"א באופן שלו. אבל להעיר מפרשתנו יט, טז (ויחרד העם), ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר

במחנה: שם, יז (ויתיצבו). ויוצא משה את העם לקראת האלקים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר:

26) במכילתא: נוסעים אין כתיב כאן אלא נוסע מגיד כו'.

27) ראה פרש"י שם, ז. וכל רכב מצרים. ועמהם כל שאר הרכב ומהיכן היו הבהמות הללו א"ת משל מצרים הרי נאמר וימת כל מקנה מצרים וא"ת משל ישראל והלא נאמר וגם מקננו ילך עמנו משל מי היו מהירא את דבר ה' מכאן היה רבי שמעון אומר כשר שבמצרים הרוג טוב שבנחשים רצוף את מוחו.

28) ראה בחיי שם: ועל דרך הפשט למד שהיו מצרים לב אחד כאיש אחד לבא על ישראל. והנה מצרים נוסע אחריהם. היה ראוי לומר 'נוסעים' ועל דרך הפשט למד שהיו מצרים לב אחד כאיש אחד לבא על ישראל

29) מתאים לפרש"י שם "כשר שבמצרים הרוג טוב שבנחשים כו" - ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 154 ואילך.

30) ולכן מביא רש"י (ד"א והנה מצרים נוסע אחריהם ראו שר של מצרים נוסע מן השמים לעזור למצרים", שדוקא עפ"י מובן (ויומתק) הלשון מצרים נוסע אחריהם". ולכן העתיק תיבות אלו בפירושו עה"פ (אף שקאי בהד"ה על תיבות "נוסע אחריהם").*

(* אבל אין לומר דלפי' הא' קשה דבפסוק נאמר "וישאו בני" את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם" וזה שהיו בלב אחד כאיש אחד" לא ראו ישראל, דלפ"ז הוצרך רש"י להעתיק בפי' הב' גם התיבות שלפנ"ז "וישאו בני" את עיניהם". וי"ל לפי' הא', דמאופן נסיעתם - רדיפתם - אחריהם ראו (הבחינו) שבכולם היא אותה השנאה כו', או שבנוסע" ל' יחיד, סיפר הכתוב המציאות שכן הי'. וראה שיחת ש"פ משפטים תש"מ. ואכ"מ.

31) ראה שכל טוב עה"פ כאן: מה ת"ל והלא כבר נאמר ויחנו במדבר אלא כל מקום שנאמר ויסעו ויחנו נוסעין במחלוקת אבל כאן כתיב ויחנו וכתוב ויחן תחלה ויחנו במחלוקת ולבסוף ויחן, הושוו כולם לב אחד. וראה עה"ד טוב (להרח"ו) פרשתנו עה"פ. וראה רלב"ג ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר. ירצה לפי מה שאחשב שהם חנו במדבר וחנו במקום ממנו שהיה אצל ההר כי שם הולך אותם עמוד הענן ואפשר עוד שיהיה הרצון בזה כי ביום החדש באו מדבר סיני וזה שכבר נסעו מרפידיים ביום ההוא ובאו מדבר סיני וחנו שם ביום ההוא בעינו והנה ספר זה לפי מה שאחשוב להיות המרחק רב בין רפידיים ובין מדבר סיני כמו שזכר החכם א"ע ועם כל זה הגיעו במדבר סיני ביום ההוא בעינו ולזה חנו שם במדבר שלא להטריחם יותר מן הראוי ואחר שכבר חנו שם זמן מה שבו לחנות נגד ההר כי עמוד הענן ועמוד האש הולך אותם שם על פי ה'. ומלבי"ם כאן. (ב) ויסעו מרפידיים. ר"ל שגם נסיעתם מרפידיים היה ג"כ בו ביום שעד עתה היו צריכים להיות ברפידיים שהוא המסע העשירי וכבר נזכר כי לא היה להם

אל הכהנים אע"פ שלא דבר הכתוב זה מפורש כי הכתוב אחז דרך קצרה כי ידענו כי הם לא מרו פי השם כי הנה כתוב לך רד ועלית אתה ואהרן עמך ואמר משה אנכי עומד בין ה' וביניכם:) הרי דוחק לומר לי יחיד כיון שהיו מועטין. ואמחו"ל מיעוט רבים שנים (נסמן לקמן ע' 111 הערה 21).

ברמב"ן (פסוק א): ויתכן שהבדילו מתוכם כל האספסוף אשר בקרבם וחנו בני ישראל לבדם לפני ההר וערב רב אחריהם, כי לישראל יתן התורה כו' וזה טעם ויחן שם ישראל. ע"כ לשון הרמב"ן אבל כן אפשר לפרש גם באם ה' כתוב ויחנו שם ישראל, לאחרי ויחנו במדבר. וראה טור הארוך כאן. ב ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני. היה ראוי לומר "ויסעו מרפידים ויחנו במדבר" ואמר "ויבאו" לומר מיד כשבאו להר סיני בראותם ההר חנו שם במדבר ולא המתינו עד שיכנסו בו לבקש מקום טוב לנוח אלא חנו במדבר או בחורב שממה לפני ההר וזהו טעם "ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר". הזכיר בני ישראל לומר כשהבדילו האספסוף והערב רב מתוכם וחנו הם נגד ההר (רמב"ן). ואפשר שאפילו הם בעצמם לא חנו כולם כנגדו אלא הזקנים והשופטים ולכן אמר "ויחן" לשון יחיד (אב"ע). מה שפירש רש"י מה הוצרך לומר "ויסעו מרפידים" לידע מהיכן נסעו הקשה הרמב"ן והלא דרך הפסוק לומר כן בכל המסעות ופירש הוא (עפ"י המכילתא בחדש פ"א עיי"ש) שכך רוצה לומר מפני שכל המסעות שסיפר בהם כאן אלים ורפידים נשנו באלה מסעי (במדבר לג ט-יז) בשביל דברים שנתחדשו בהם שם אבל המסע הזה סיפר אותו כאן וכאן בשוה על כן הוצרך לדרוש ההיקש: ולהעיר מפרש"י בד"ה הראשון: מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה. (ב) ויסעו מרפידים. למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו והלא כבר כתב שברפידים היו חונים בידוע שמשם נסעו אלא להקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה: וברא"ם שם. ואכ"מ.

34) להעיר מהגירסא בא' מכת"י רש"י שתח"י: כאילו היו איש אחד.

35) ראה מהרז"ו הנ"ל הערה 5.

36) ההכרח לפרש שכולם היו לא רק כאיש אחד" (באחדות ביניהם), כ"א גם בלב אחד", ברצון שווה לקבלת התורה - אף שלכאורה צ"ל חילוקים בין א' להשני בהכנה נפשית למי"ת, כנ"ל דאלתה"כ ה' צ"ל ויחנו", מצד לבם (שה"ז עיקר גם בחני' - משא"כ לבושים וכיו"ב). ובפרט שכשיש שינוי, אפ"ל גם - מחלוקת הלבבות.

37) ראה פרש"י בשלח טו, ה דיה כמו אבן. כמו אבן. ובמקום אחר צללו כעופרת ובמקום אחר יאכלמו כקש הרשעים כקש הולכים ומטורפין עולין ויורדין בינונים כאבן והכשרים כעופרת שנחו מיד:

מים וניתן להם מים מן הצור בחורב כי ברפידים ששם רפו ידיהם מן התורה לא היה מקום מוכן לנס רק חורב ששם עתידים לשאוב מי התורה ממעיני הישועה היה מוכן לנס המים ובכל עת חנייתם ברפידים הובילו מים מחורב לרפידים שהיו סמוכים ול"ז ובכ"ז לא נסעו מרפידים והגם שמשה תקע אהלו בחורב כי לשם בא יתרו ובודאי גם רבים מישראל ישבו עמו כמ"ש ויעמוד העם על משה וכן כל שואבי מים באו לשם בתמידות לקחת מים לצמאם בכ"ז יצדק לאמר שרק "ביום הזה באו מדבר סיני" כי "ויסעו מרפידים" שעד עתה הגם שרובם באו למדבר סיני לא נסעו מרפידים כי שם נשאו אהליהם ונשיהם וטפם רק ביום הזה "נסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני" כי אז נסע הענן וכל המחנה לא קודם לכן וגם בבואם למדבר סיני חנו שם שתי פעמים כי רפידים היה במערב למדבר סיני ושם היה הצור ששאבו ממנו מים ותחלה נסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני בצד מערב ההר ומן מערב ההר נסעו למזרחו שעז"א ויחן שם ישראל נגד ההר שפי"ז חז"ל שהיה במזרחו של הר סיני ועז"א תחלה ויחנו ואח"כ אמר ויחן שבעוד שהיו במערב ההר לא התאחדו עדיין כאיש אחד ואחר שבאו למזרח ההר שם התאחדו כאיש אחד כמ"ש חז"ל שזה היה הכנה לקבלת התורה וגם אמר שחנו נגד ההר כי פתחי הבתים והעירות היו פתוחים תמיד למזרח וכמ"ש בתוספתא דמגילה פ"ג וא"כ כאן שחנו במזרח ההר עשו הפתחים שיהיו נגד ההר וא"כ שנו פתחי אהליהם שיהיו לצד מערב מפני כבוד ההר שיחנו נגדו:

32) בשלח יז, ז. ופשיטא שלא כל העם שאלו כן. ז ויקרא שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל ועל נסתם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין:

33) בראב"ע עה"פ כאן: כי ראשי המטות והזקנים חנו נגד ההר בעבור כבודם, על כן הזכיר ויחן כי מועטים היו. וטעם ויחן שם ישראל אחר שאמר ויחנו במדבר כי ראשי המטות והזקנים חנו נגד ההר בעבור כבודם על כן הזכיר ויחן כי מועטים היו כי כפי מעלתם עמדו ביום מתן תורה סביב הר סיני כאשר אפשר ורבינו שלמה אמר כי נגד ההר מזרח והנה כתוב מנגד סביב לאוהל מועד יחנו שהוא מארבע הפאות כי כאשר יסעו הדגלים כן יחנו: אבל נוסף ע"ז שבפשוט"מ עדיין לא ידוע כאן שהיו מחיצות מחיצות (פרש"י פרשתנו שם, כד. ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים. יכול אף הם עמו תלמוד לומר ועלית אתה אמור מעתה אתה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו והכהנים מחיצה לעצמם משה נגש יותר מאהרן ואהרן יותר מן הכהנים והעם כל עיקר אל יהרסו את מצבם לעלות אל ה': וראה ראב"ע שם, יז ויתיצבו בתחתית ההר. מחוץ לגבול שהגבילים משה והנה היו במעמד הר סיני כדרך שהציב משה בנייהם בשנת הארבעים בכרתו ברית עמהם כי בתולה היו הבכורים הנגשים אל ה' ואחריהם ראשי שבטים הם הנשיאים ואחריהם הזקנים ואחריהם השוטרים ואחריהם כל איש ישראל ואחריהם הטף ואחריהם הנשים ואחריהם הגרים ומשה ואהרן עברו הגבול והיו בהר קרובים

38) ובמכילתא שמפרש: מגיד שנעשו כולן תורמיות תורמיות* כאיש אחד מכאן למדה המלכות להיות מנהיגת תורמיות תורמיות*, מעתיק "והנה מצרים נוסע אחריהם". שזה שהיו כאיש אחד היינו (לא לפי שהיו בלב אחד נגד ישראל, כ"א) שהיו כתות, מחנות, חבורות (כדרך מלחמה) – ראה ערוך ערך תורמיות. ערוך השלם שם. תורמיות [טראפפע] (ירושלמי דסוטה פ"ח פ' משוח מלחמה) עברו כנגד תורמיות שלהם פי' בלשון רומי כת של פרשים.

(* כ"ה במכילתא לפנינו. ובי"ש: תורמיות תורמיות. וכ"ה בעוד גירסא – ראה מכילתא הוצאת האראוויץ. ראה ערוך השלם שנסמן בפנים ההערה.

39) וי"ל דזה שהיו כאיש אחד" בהכנה למ"ת והכתוב מספרו, כי במ"ת נעשו בני" אומה יחידה מובדלת בפ"ע, וכהקדמה לזה הוצרך להיות ויחן שם ישראל" שיתאחדו להיות כאיש אחד". וראה צפע"נ דלקמן הערה 50.

40) ולפ"ז להמכילתא זה שנאמר ויחן ל' יחיד הוא לא כי נעשו כאיש אחד, אלא מצד שהושוו זל"ז ואין מחלוקת ביניהם. ועד"ז ויתירה מזו במדרשים הנ"ל, דהל' "ויחן" מורה רק על השלום ביניהם (כהתחלה בויק"ר שם "גדול השלום", וכן בפסיקתא ותנחומא שמסיים "אומה שהיא אוהבת שלום"), "שהם אגודה אחת", "הומוניא אחת", "חני אחת" * (כנ"ל הערה 14), אבל לא "כאיש אחד". וראה ראב"ע הנ"ל הערה 24, לקמן הערה 43 ובהערה 50.

(* ועד"ז הוא לפי המכילתא בבשלח שם, דלא היו "כאיש אחד" כ"א מתאר אופן נסיעתן בפועל, כנ"ל הערה 38. ובמדרש לקח טוב שם: כולן כאיש אחד.

41) ראה גם בחיי כאן. ב ויסעו מרפידים. כלומר ביום הזה הוא ראש חדש סיון ויבאו מדבר סיני ויחנו שם בו ביום וביום השני נעתקו וחנו כנגד ההר שנאמר ויחן שם ישראל נגד ההר ומה שהזכיר לשון "ויחן" ולא אמר "ויחנו" למדך הכתוב מעלתם של ישראל שחנו כלם בלב אחד לקבל התורה שכל מקום שנאמר "ויחנו" היו נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת אבל כאן כתיב "ויחן". ולפ"ז מסתבר לומר דהמקור דפרש"י זה הוא לא דברי המכילתא הנ"ל, כ"א המדרשים הנ"ל הערה 4. וראה רד"ל לפדר"א שם סקכ"ו וחנו כנגד ההר שנאמר ויחן כו'. לפי מ"ש הרמב"ן שמושה הגיד להם מה שנאמר אליו כי יעבדו את האלקים על ההר הזה ע"ש י"ל שלכן בבואם לכאן ייחדו לבבם כאחד לקבל עליהם מלכות שמים (גם ההר שהוא מדת מלכות הנקראת כנסת ישראל עוררם להתכנס כאחד בלב אחד שם) [ד] כן י"ל לפ"ד הפר"א כאן ולשון המכילתא שמפני קבלת התורה הוא שהסכימו כולן בלב אחד שדברי תורה כל נתיבותיהן שלום ואת והב בסופה כתיב [במדבר כא יד]: (ובהגהה שם אות ד' [ד] ולפי לשון המדרש ויק"ר ואיכה רבה הנ"ל שאמרו שם הרי השעה שאתן להם התורה דמשמע שלא מפני התורה הוא שהושוו רק אדרבא מפני ההשוואה בשעה ההיא ניתן להם אז התורה י"ל לפשוטו

שכל זמן שהיו במחלוקת לא היו מסכימים לענות בלב אחד נעשה ונשמע גם י"ל מפני שהיה השטן מקטרע על נתינת התורה להם מפני שעתידין לעשות העגל כמ"ש התוס' בשבת פט. ד"ה תורה כו' בשם המדרש (ולפ"ד הירושלמי פ"ד דסוכה [ה"ג] וספרי בהעלותך [פי' פד] שע"ג פסל מיכה עבר עמהן בים א"כ היה כבר באותה שעה קטרוג ע"ג עליהן) לכן לא היה שעה ליתן להם רק כשהושוו בלב אחד שאז אין קטרוג אפילו של ע"ג שולט בהן כמ"ש בב"ר פל"ח ובכמה מקומות מקרא [הושע ד יז] דחבור עצבים אפרים הנח לו.]. וראה לקמן הערה 43

42) אבל אינו מדייק ל' "ויסעו" "ויחנו" ל' רבים הנאמר בכל מקום כבמכילתא ומדרשים הנ"ל (כהובא בתחלת השיחה), כי מכיון שהמדובר בפעולה נסיעה וחני, הר"ז נעשה ע"י כ"א באופנו. ואין הכרח לומר ל' יחיד. והמבואר לעיל ס"ה בתחלתו הוא רק דכאשר רבים עושים הפעולה באופן אחד יתכן לומר ל' יחיד, אבל אין מוכרח שנוסעים וחונים במחלוקת באם נאמר ל' רבים, כנ"ל בפנים ס"א.

43) ובמכילתא ומדרשים הנ"ל נאמר רק הל' מחלוקת, מריבה, כי גם "ויחן" אין פי' "כאיש אחד" כנ"ל הערה 40.

אבל י"ל שבפסיקתא, תנחומא ויל"ש הנ"ל מדגיש ב' הענינים "והיו חלוקין אלו על אלו (מחלוקת) והיו אומרים בכל שעה נתנה ראש ונשובה מצרימה" (נגד הקב"ה).

44) תניא ספ"ג. וז"ש בעושי ל' שון רבים שהוא עו"הז הגשמי המלא קליפיה וס"א שנק' רשות הרבים וטורי דפרודא ואתהפכן לנהורא ונעשים רשות היחיד ליחודו ית' באמונה זו:

45) ראה לקו"ש חט"ו ע' 47

46) סנהדרין לז, סע"א. ולהגיד גדולתו של הקב"ה שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם

47) ראה תניא שם .

48) ב"ר פ"א, ד. בראשית ברא אלקים. ששה דברים קדמו לבריאת העולם יש מהן שנבראו ויש מהן שעלו במחשבה להבראות. התורה והכסא הכבוד נבראו תורה מנין שנאמר (משלי ח כב) ה' קנני ראשית דרכו.... האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח עלו במחשבה להבראות.... ישראל מנין שנאמר (תהלים עד ב) זכר עדתך קניית קדם

49) רש"י ר"פ בראשית. כמ"ש רז"ל בשביל התורה שנקראת (משלי ח') ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקרא (ירמיה ב') ראשית תבואתה. ועוד.

50) עפ"מ"ש בצפע"נ מדה"ת (צ, ב. ועוד): צבור מציאות תוארי לא חל רק על ישראל לאחר מ"ת כו" * יומתק זה שלהמכילתא מכיון שהי' בפועל לפני מ"ת הושוו כולם לב

אחד, ולא כאיש אחד. וראה מ"ש בגליון המו"נ (ח"ג פ"ב) בצפע"נ דברים (ע' תז): ואח"כ בשעת מ"ת חזרו ונעשו מהפרטים כלל אחד. וראה בהנסמך לקמן הערה 57.

* בצפע"נ שם ממשך: ורק כשהן בא"י. ועד"ז כתב בצפע"נ הל' ברכות פ"י הי"א. שו"ת צפע"נ (ווארשא) סקמ"ג ס"ב. וראה לקו"ש ח"ח ע' 113 סי"א ובהערה 77.

51) ראה תו"א פרשתנו (סז, ג): ובשבוע הז' ביום הג' בו הוא כאלו כבר נכנסה כל השבוע ונעשו אז ישראל מוכנים ועומדים לקבל בחי' ביטול זה. וזהו בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה כו' כי בצאת ישראל ממצרים התחילו לספור ספירת העומר כמ"ש שבעה שבועות תספר לך והם הכנה להיות קבלת התורה בשבועות דהיינו להיות גילוי אוא"ס ב"ה למטה כמו למעלה בבחי' בטול אליו ית' לאמר אחר מה שיאמר הוא ולהיות דבר ה' ממש בתוך בני ישראל בעסק תורתם ובשבוע הז' ביום ג' בו הוא כאלו כבר נכנסה כל השבוע ונעשו אז ישראל מוכנים ועומדים לקבל בחי' בטול זה והיה אז מולד הלבנה שהוא גילוי אוא"ס ב"ה אחר בטול הלבנה אליו. וראה שם קט, ג. וזהו בחודש השלישי לצאת בני"מ מאמ"צ באו מדבר סיני כו' בחודש השלישי זה היינו בר"ח סיון שהוא זמן מולד הלבנה וגם היה יום זה יום הג' בשבוע השביעי"כנ"ל והענין הוא כי הנה כתיב ז' שבועות תספר לך כדי לקבל התורה אח"כ בחג השבועות והז' שבועות המה מ"ט שערי בינה הנמשכים בז"א וכידוע בשרש כוונת הספירה

52) ראה לקו"ש ח"ט ע' 112. י דער ענין פון צבור (קהל) איז פאראן נאר ביי אידן און ניט ביי בני נח. און אפילו ווען זיי קומען זיך צוזאמען בלייבט יעדער פון זיי א מציאות "פרטי" און זיי ווערן ניט נצטרף צוזאמען עס זאל פון זיי ווערן איין מציאות.

און דער טעם אויף דעם: אידן וואס "שרש נפשם (איז) בהוי' אחד" זיינען זיי איין מציאות. אבער אויף אוה"ע שטייט "אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים" - הפרידן מאחדותו" איז דעריבער ביי זיי ניטא דער ענין פון (צירוף) אחדות.

און הגם אז די התאחדות פון אידן איז מצד שרש נפשם (אבער מצד "הגופים (זיינען זיי) מחולקים") פועל'ט אבער די נשמה אויך אויף זייער גוף אז אויך מצד הגוף זאלן זיי זיין איין "קהל" וואס דעריבער זיינען זיי א "גוי אחד (אויך) בארץ".

און דעריבער איז דער דין ביי עיר הנדחת אז אויך די נכסים פון די אנשי העיר ווערן אויס נכסי יחיד און זיי ווערן נכסי העיר - ווייל די אחדות פון אידן איז אויך בנוגע צו זייערע נכסים.

53) ראה המשך תער"ב ח"א פל"ה וענין רעו"ד שהוא בלב דוקא הנה יש בזה ב' אופנים הא' מה שבא ג"כ ע"י

התבוננות שבמוח רק שההתבוננות היא בהאוא"ס שלמע' מהשתל' כו' וכמ"ש במ"א והב' שיש בחי' רעו"ד שאינה ע"י ההתבוננות כלל כ"א מצד העצם כו' ה"ז נקודה העצמית שבנפש שלמעלה מגדר כחות שהיא נאחזת בלב וה"ה למעלה מכחות. וראה תו"א צד, סע"ד ואילך. שערי אורה ד"ה וקבל פט"ז ואילך. ועוד.

54) שהרי אז נתגלה זה שישראל הם מאמינים בני מאמינים (ראה לקו"ש חט"ז ס"ע 53 ואילך. וש"נ).

55) וראה לקו"ש ח"ג ע' 136.

די ערשטע הכנה וואס איז געווען בר"ח סיון (דעם טאג וואס " באו מדבר סיני") איז - "ויחן שם ישראל נגד ההר" "ויחן" לשון יחיד ווי רש"י זאגט "כאיש אחד בלב אחד"

אז טראץ דעם וואס זיי זיינען געווען ששים רבוא (מלבד הנשים והטף) און ס'איז געווען צווישן זיי פארשידענע חילוקים מן הקצה אל הקצה פונדעסטוועגן זיינען זיי געווען ניט נאר "כאיש אחד" נאר אויך "בלב אחד" מיטן זעלבן רצון און מיט די זעלבע תשוקה און ביינקעניש צו דעם זעלבן ענין (- קבלת התורה).

און דער פשט איז ניט אז בא זיי איז געווען בלויז דער זעלבער רצון און תשוקה (אבער זיי זיינען פארבליבן פארשידענע מענטשן) נאר זיי זיינען געווארן "כאיש אחד" און ווי ס'איז ידוע דער ביאור אין מצות "ואהבת לרעך כמוך".

[דלכאורה ווי קען תורת אמת פארלאנגען אז מען זאל ליב האבן צווייטן אידן אזוי ווי זיך אליין בשעת אז "יענער" און "ער" זיינען צוויי באזונדערע מענטשן? איז דער ביאור אין דעם]

אז דאס איז מצד דערויף וואס אלע אידן זיינען גוף אחד".

און ווי ער זאגט אין ירושלמי בנוגע צו לא תקום אז דאס איז בדוגמת ווי ס'איז ניט שייך אז איין האנט זאל מעניש זיין די צווייטע האנט ווארום "כל ישראל גוף אחד הן".

וואס דאס איז דער ביאור אין דעם וואס עס שטייט "ויחן" לשון יחיד:

וויבאלד אז דעמולט האט זיך דערהערט בגילוי בא אידן ווי זיי אלע זיינען איין מענטש איז בשעת מען רעדט וועגן איין מענטשן מוז מען רעדן וועגן אים בלשון יחיד ("ויחן") און ס'איז גאר ניט שייך צו רעדן וועגן אים בלשון רבים ("ויחננו").

56) לקו"ת תצא לז, ג. ובכ"מ. והסירה את שמלת שביה. שמלה הוא בחי' מקיף ויש מקיף גם בזלעו"ז כי בבואה דבבואה לית להו אבל בבואה לחודא אית להו (ועיין מזה בפע"ח בכוונת הושענא רבה אך שם נת' ענין בבואה דבבואה באופן אחר) והיינו כמבואר למעלה שבקדושה יש ב' מקיפים ל' מ' והם בחינת מקיף ומקיף דמקיף והם

בחינה זו נק' כפירים כי כחם רב ועצום ויש בהם תגבורת החיות כו'.

60) זח"ב קמו, ב. כגוונא דקופא אצל בני נשא דאזלא בתר בני נשא ולא אתתקן למעבד הכי כגוונא דא עבד משה ההוא נחש על ההוא רשימו דאתחזי ליה ותדיר אתתקן לאבאשא ועליה חב אדם ואתתרך מננתא דעדן דהוה אתר דיוריה כגוונא דדיורא דלעילא. וביהל אור ע' שנח שהוא ע"ד שארז"ל (מדרש הגדול) עה"פ (בראשית ה, ג) שמקודם היו כקופין. ע"י חטא אזי אינו אדם דקדושה כ"א אדם בליעל. במא"א א' ל"ב. או כקוף בפני אדם ע"ד שאמרו פ' בראשית עפמ"ש ויולד בדמותו כצלמו שמקודם היו כקופין כו'

61) ובפרט שהי' לפני מ"ת - ראה לקו"ש ח"ט שם הערה 38. 38) ומה שגם בסדום הי' הגדר ד"עיר הנדחת" היינו לפי שקודם מ"ת לא היתה עדיין ההבדלה שבין ישראל לעמים. ולכן בנוגע לע"ז [שהיא מז' המצות שגם ב"נ נצטוו עליהם] הי' אפשר להיות מציאות ד"צבור" גם בב"נ.

62) שמו"ר פי"ב, ג. ויאמר ה' אל משה נטה את ידך על השמים הדא הוא דכתיב כל אשר חפץ ה' עשה וגו' אמר דוד אף על פי שגזר הקדוש ברוך הוא השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם משל למה הדבר דומה למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי כך כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם כשבקש לתן התורה בטל גזרה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים ואני המתחיל שנאמר וירד ה' על הר סיני וכתב ואל משה אמר עלה אל ה' הרי כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ וגו' תנחומא וארא טו. טו ויאמר ה' אל משה נטה את ידך על השמים ויהי ברד. זה שאמר הכתוב כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ השמים אמר הקדוש ברוך הוא השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם משל למה הדבר דומה למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי כך כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם כשבקש לתן את התורה בטל את הגזרה הראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים ואני המתחיל שנאמר וירד ה' על הר סיני וגו' וכתב ואל משה אמר עלה אל ה' הוי כל אשר חפץ וגו'

63) רמב"ם הל' מלכים ספ"ח. י משה רבינו לא הנחיל התורה והמצות אלא לישראל שנאמר מורשה קהלת יעקב ולכל הרוצה להתגייר משאר האומות שנאמר ככם כגו' אבל מי שלא רצה אין כופין אותו לקבל תורה ומצות וכן צוה משה רבינו מפי הגבורה לכופף את כל באי העולם לקבל מצות שנצטוו בני נח וכל מי שלא יקבל יהרג והמקבל אותם הוא הנקרא גר תושב בכל מקום וצריך לקבל עליו בפני שלשה חברים וכל המקבל עליו למול ועברו עליו שנים עשר חדש ולא מל הרי זה כמון האומות: יא כל המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות

בחינת חיה יחידה שהם ב' מקיפים ונר"נ הם פנימים וע' בפ' הרמ"ז פנחס (דר"כ סע"א) גבי כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו ועמ"ש בביאור על פ' כי כאשר השמים החדשים ובקליפה אין להם בחי' בבואה דבבואה שהוא בחי' המקיף למקיף וז"ש ומכפירים יחידתי שהוא יחידה ממש שאין לה לעומת זה בקליפות אבל בחי' בבואה לחודא היינו מקיף א' יש להם (ובזה יתורץ איזה דרושים הסותרים לכאורה זא"ז דבמ"א נת' דבחי' אהבה רבה אין כנגדה לעומת זה כמ"ש ע"פ חכלילי עינים כו' ובמ"א נת' שכמו כן בקליפה יש מבחי' הרצון שלמעלה מהשכל שהוא עומק ההתקשרות בהבלי העולם כו' וכמ"ש בד"ה ושמתו כדכד כו' בענין ומכפירים יחידתי ולפמ"ש כ"א ש"ד בחי' מקיף א' יש להם ובחי' מקיף היינו מה שלמעלה מהשכל אך בחי' מקיף השני שהוא עיקר בחי' המקיף עליון בחי' יחידה ממש והוא נקרא תעלומות לב לית להו רק בקדושה יש בחי' זו כו') והיינו בחי' למ"ד והוא ענין עבירה גוררת עבירה וענין אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה (עיין בר"ח פ' ד' ה' משער הקדושה) והיינו מה שאינו מרגיש בנפשו שזה נמשך לו מבחי' המקיף דקליפה וזהו ענין והסירה את שמלת שביה שצ"ל הסרת המקיף דקליפה בכדי שישרה המקיף דקדושה בחי' למ"ד כנ"ל:

57) ולכן הענין דצבור וקהל הוא רק בישראל ולא בב"נ (ראה נזיר סא, ריש ע"ב יצא עובד כוכבים שאין לו טומאה מנלן דלית להו טומאה דאמר קרא ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל במי שיש לו קהל יצא זה שאין לו קהל). צפע"נ מהד"ת יג, ב. ור"ל אם שייך גדר השגחה פרשיית גבי בן נח ועיי' סוכה דנ"ה ע"ב דקרבות החג בשביל בני נח ור"ל דגשמים גם בשבילם ובהם לא שייך גדר כללי דאין ציבור בהם כמבואר בנזיר דס"א ע"ב ועיי' בתוספות ישנים יומא דנ"א ע"ב ולכן נקט המשנה בר"ה דט"ז ע"א ובחג נדוני' על המים ולא קאמר לשון כללי נידון כמו ברישא משום דגבי בני נח הם כולם פרטים עה"ת נח י, ה. ה. וירד ד' וגו'. גדר דין והם נידון עיין בסנהדרין דף ק"ח ע"ש מ"ש משא"כ דור המבול דהוה כמו שאינם כלל וגם בספר רשעים אינם כלל עי' ר"ה דף ט"ז וגדר בא במחותרת עמ"ש בהל' רוצח ובהל' סנהדרין בזה. וש"נ. וראה בהנסמן לעיל הערה 50.

58) קהלת ז, יד. בְּיָוִם טוֹבָה הָיְתָה בְּטוֹב רְעָה וּבְיָוִם רָעָה רָאָה גֵם אֶת-זֶה לְעַמְת־זֶה עֲשֵׂה הַאֱלֹהִים עַל-דַּבְּרֹת שְׁלֹא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאֻמָּה:

59) ראה לקו"ת ראה כה, א. והנה זה לעומת זה עשה האלהים שגם בסט"א יש בחי' יחידה זו שהיא בחי' רצון שלמעלה מהשכל והטעם וע"כ יכול להיות רצון חזק לאדם גם במילי דעלמא כענין רצון זה שבקדושה שלמעלה מהטעם אם ימשיך עליו עול דרך ארץ כו'. (ע"ד הנזכר בפ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה וכשנעשה התקשרות לזה העולם כ"כ בחוזק עד שהוא בלי שכל כלל כו') ומקור

זיי" מפני הכרע הדעת" פארוואס איז ער "לא מחכמיהם"? - נאר ווייל בשעת עס פעלט ביי דעם ב"נ די הכרה ווי ער איז אפהענגיק פון אידן און מתן תורה ווערט סוף סוף א חסרון אויך אין שכל שלון. ח"כ ע' 140 ואלך. ח עפ"ז יש לומר אז דער רמב"ם גייס דא לשיטתו אין דעם ענין פון די ז' מצוות בני נח וואו ער זאגט דעם דין אז אין כלל פון "חסידי אומות העולם" זיינען נאר די וועלכע זיינען מקיים די ז' מצוות ב"נ דוקא "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו" אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם" - דלכאורה איז דאס תמוה וויבאלד אז "משה רבינו לא הנחיל התורה והמצוות אלא לישראל" - וואס פאר א שייכות האט מ"ת צו בני נח ביז צו זאגן אז נאך מ"ת דארפן זיי מקיים זיין זייערע מצוות דוקא "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה"?

וי"ל הביאור בזה:

שוין גערעדט כמה פעמים אז די ז' מצוות ב"נ זיינען ניט אן ענין ותכלית פאר זיך (צוליב זיי אליין) נאר דאס איז בשביל ישראל ובשביל התורה - צוליב'ן קיום התומ"צ פון אידן: כדי אז אידן זאלן קענען מקיים זיין תומ"צ דארף די וועלט זיין אין מצב פון "לשבת" - ראוי און מוכשר פאר דער עבודה פון אידן און דאס ווערט אויפגעטאן דורך די ז' מצוות ב"נ וועלכע שטעלן איין א סדר פון ישוב העולם.

און דעריבער האלט דער רמב"ם אז זיי דארפן מקיים זיין די ז' מצוות "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה": כשם ווי דאס איז בנוגע צו זייער עצם מציאות אז ווייל זייער בריאה איז בשביל ישראל דעריבער זיינען זיי מציאות ע"פ הלכה איז אזוי אויך בנוגע זייערע מצוות: וויבאלד אז זייער ענין איז "בשביל התורה" דארף דעריבער אויך אין זיי נרגש ווערן זייער מטרה "בשביל התורה" ובמילא זיינען זיי שייך צו מתן תורה.

(64 ראה רמב"ם שם ה"י. ראה הערה 63

העולם ויש לו חלק לעולם הבא והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שבני נח מקודם נצטוו בהן אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם: וראה לקו"ש חט"ו ע' 2-61. ו און דאס איז אויך די הסברה אין דער הלכה הנ"ל פון רמב"ם אז א איד דארף כופה זיין "כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו ב"נ":

כדי אז די עבודה פון ב"נ בקיום המצוות שלו זאל זיין כדבעי קען מען זיך ניט פארלאזן אויף "הכרע הדעת" שלו - ווייל זיין נפש השכלית קען אים דערפירן צו גסות וכו' - נאר עס דארף זיין פארבונדן מיט א אידן. בשעת דער (נפש השכלית פון) ב"נ ווערט אנגעפירט פון א אידן וואס זיין "צלם" (נפש השכלית) איז בשלימות ווערט אויך דער ב"נ אין א מצב פון "רוח ... האדם העולה היא למעלה".

און דערפאר איז נוגע אין דעם "חביב אדם (ב"נ) שנברא בצלם" אויך דאס וואס "חיבה יתירה נודעת לו (צו א אידן) שנברא בצלם" (כנ"ל ס"ב) - ווייל א ב"נ דארף וויסן אז די שלימות פון זיין צלם איז אפהענגיק אין דעם צלם פון א אידן.

און וויבאלד אז דער צלם שבבני" איז א מסובב דערפון וואס ער האט א נפש האלקית פועל'ט די סיבה אין דעם מסובב מעין פון אירע אייגנשאפטן - דעם טבע הביטול אין נפש השכלית (כנ"ל) - דעריבער איז די שלימות העבודה פון א ב"נ וואס ברענגט אים אריין אין סוג פון "חסידי אומות העולם" פארבונדן דערמיט וואס ער טוט זיינע מצוות ווייל "צוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו ע"י מרע"ה" אז ער טוט זיי אלס א תוצאה פון דעם גילוי פון מ"ת ווען אידן האבן באקומען זייער (מעלה-) חביבות עצמית (נקראו בנים למקום און ניתן להם כלי חמדה).

[דערמיט איז אויך פארשטאנדיק דער המשך אין רמב"ם: "אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת .. (ו)אינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם" - דלכאורה תמוה וויבאלד ער טוט
